

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen.

OVER ADMINISTRATIEVE RECHTSPRAAK

Naar aanleiding van het artikel van Prof. V. BOON.

Al zijn er in deze dagen heel wat andere dingen die de geesten bezig houden dan het vraagstuk van den Raad van State, toch zal het, voor het geval dat dit probleem toch zou besproken worden in den parlementairen zitting, wel niet overbodig lijken dat er nog even geantwoord worde op de argumenten die door Prof. Boon werden uiteengezet in zijn artikel dat de vorige week in het Rechtskundig Weekblad verscheen.

Het groote argument dat steeds wordt aangehaald tegen de oprichting van den Raad van State in ons land is de ongrondwettelijkheid van dezen maatregel. De Raad van State als administratief lichaam, met juridictioneële macht bekleed, zou indruischen tegen ons grondwettelijk statuut, zou onvereinigbaar zijn met het beginsel van de scheiding der machten dat door onze grondwet gehuldigd wordt en moet daarom noodzakelijkerwijze verworpen worden, zelfs wanneer in de praktijk deze instelling uitermate nuttig zou zijn en aan recht en billijkheid groote diensten zou bewijzen.

In de beschouwingen die ik hier, vóór een paar weken, gewijd had aan dit onderwerp had ik de meening uitgedrukt, dat er volstrekt niets ongrondwettelijks aan de oprichting van een Raad van State kleefde en dat zoowel de verslaggever van den Senaat, Mr. Van Remoortel,

in zijn merkwaardig verslag, als de heer Wodon in zijn lezing voor de Klasse der Letteren van de Académie royale de Belgique op 5 December 1938 de bedoelingen van onze grondwetgevers juist en nauwkeurig hadden geïnterpreteerd.

In het artikel van Prof. Boon der vorige week zou ik willen onderlijnen dat de auteur er op wijst hoe de « grootste juristen op dit stuk totaal van meening verschillen » en de heer Boon meent op dezen grond volledig de bewering te kunnen afwijzen dat hij voorstander zou zijn van een verouderde theorie.

Uit deze vaststelling, die Prof. Boon zelf naar voren brengt, blijkt dus ten minste dat de zin van de grondwet, wat dit vraagstuk betreft, niet klaar is, anders zouden toch de « grootste rechtsgeleerden niet zoo totaal van meening verschillen ». En wanneer nu inderdaad dit meningsverschil toch mogelijk is en Prof. Boon dus moet toegeven dat de interpretatie van de grondwettelijke teksten zoowel ten voordeele als ten nadeele van het Senaatsontwerp zou kunnen uitvallen, dient er toch besloten te worden dat het niet is naar een criterium van grondwettelijkheid dat er dient beslist te worden over de wenschelijkheid tot het oprichten van een Raad van State, zooals de Senaat dien heeft opgevat.

Men kan natuurlijk lang discussieeren en ge-

leerde beschouwingen wijden aan het waarschijnlijk inzicht van onze grondwetgevers en zou ik ook van mijn kant niet aan Prof. Boon het verwijt mogen toerichten dat hij de grondwet tracht te doen zeggen wat hem lief is en wat beantwoordt aan zijn persoonlijk inzicht. De juiste oplossing zoeken in een byzantijsche betwisting betreffende het al of niet grondwettelijk karakter van het voorstel van den Senaat, vind ik juist in het tegenwoordig debat de verouderde stelling. Waar de grondwet klaar, duidelijk en formeel is zal niemand er aan denken er lichtvaardig mee om te springen. Doch waar nieuwe behoeften zich hebben voorgedaan, die door den grondwetgever niet voorzien zijn, is het volkomen in tegenstrijd met de wetenschappelijk geldende rechtstheorie de behoeften van de werkelijkheid ondergeschikt te maken aan een zuiver theoretische discussie, die zoo onzeker en zoo broos is als de heer Boon het zelf wel wil erkennen. Al is het woord van Cruet « le fait se couvre de droit comme il peut » al te algemeen en gevaarlijk, toch is het ondenkbaar dat een algemeen als noodzakelijk gevoelde behoefte in de praktijk van ons administratief recht zou kunnen ondergeschikt gemaakt worden aan individueele meeningen van juristen die, met een zelfde goede trouw en een even duidelijk inzicht, volkomen van meening verschillen en zullen blijven verschillen.

Een zoo groot jurist als Prof. Henri Rolin, voorzitter van het Hof van Verbreking, die tevens een vooraanstaand socioloog is, heeft zoo duidelijk in zijn merkwaardige lezing voor de Académie royale de Belgique « De la hiérarchie des pouvoirs » (zitting van 2 Maart 1936) licht geworpen op wat hij noemt « le droit constitutionnel belge considéré de deux points de vue différents ». Ziehier hoe hij zich des-aangaande uitdrukt: « Ces points de vue ce sont les positions qu'occupent deux groupes d'esprit: les jurisconsultes ou légistes, d'une part, les historiens-juristes, d'autre part. Ils envisagent un même objet, le Droit, mais sous un autre angle. Ils le regardent avec des yeux autrement constitués. Aussi sont-ils exposés à discuter éternellement, sans parvenir à s'entendre. » (Bulletin Classe des Lettres, blz. 52.)

De beide sferen worden dan door den heer Rolin zoo duidelijk als volgt gekenmerkt. Eerst de sfeer van den zuiveren exegeet: « Le droit y règne seul, cristallisé dans la majestueuse

» immobilité de la Volonté du Législateur; celle-ci, du haut d'une cime glacée, est censée dominer les faits, ces indociles, ces sauvages, qui n'ont qu'à obéir, selon le pur légiste. »

« L'historien se représente, au contraire, l'existence des nations comme un tissu vivant de faits dont font partie les lois elles-mêmes. Habitué à voir les institutions naître, évoluer et périr, et les règles changer, il ne range point les lois humaines parmi les Principes incorruptibles. A ses yeux, le droit est mobile; loin d'exercer sur les faits un empire absolu, il est, en grande partie, gouverné par eux. » (Blz. 53.)

Ik ben er innig van overtuigd dat Prof. Boon leeft in de eerste sfeer, zooals dit zoo duidelijk blijkt uit zijn uiteenzettingen. En nu zal hij het mij stellig niet ten kwade duiden wanneer ik er op druk dat in de wetenschap van dezen tijd de beschouwingswijze van den exegeet volledig is verdrongen geworden door de sociologische beschouwingswijze en dat dan ook de stelling van Prof. Boon op een volkomen verouderden grondslag is gebouwd.

Waar hij zich nog zoo volkomen, ook in zijn laatste artikel, steunt op de basis van de scheiding der machten als een onaantastbaar grondwettelijk beginsel, zou ik toch even in herinnering willen brengen de meening van den ook door Prof. Boon zoo hooggeschatten heer Wodon, waar deze in een zeer bekende en uitstekende lezing in 1927 gehouden in de Académie royale de Belgique « A propos de la loi dite des pleins pouvoirs », zich zeer oneerbiedig uitlaat ten aanzien van het beginsel van de scheiding der machten en spreekt van « la parfaite stérilité de la doctrine de la séparation des pouvoirs, cette doctrine à tout faire qui embrouille tout et qui n'explique rien ». (Bulletin de la Classe des Lettres, blz. 288.)

Zou het dan gewaagd zijn te beweren dat het halsstarrig vasthouden aan dit overwonnen principe ook getuigt van een conservatisme dat volkomen in tegenstrijd is met den hedendaagschen stand der wetenschap?

Dezelfde heer Wodon trekt in zijn lezing van 5 December 1938 uit de eeuwige discussie over de grondwettelijkheid van allerhande wetten, instellingen en beslissingen de eenig duidelijke en ware conclusie: « Aussi convient-il d'admettre que dans la mesure où les textes constitutionnels ne tracent pas des règles qui s'imposent invariablement au législateur, celui-ci

» a toute latitude de déterminer, comme il l'en-
» tend, au mieux des nécessités la compétence
» des autorités publiques. » (Ibid, blz. 290.)

* * *

Laten wij dus even het schrikbeeld van de ongrondwettelijkheid rusten en laten wij onze aandacht wijden aan enkele van de andere bezwaren die in het tweede artikel van Prof. Boon worden ontwikkeld.

Wie zal het ernstig kunnen tegenspreken dat het een belang is voor de harmonie van het maatschappelijk leven dat elk privaat persoon, in zijn individuele zwakheid, bescherming zou kunnen vinden tegen de willekeur van een almachtige administratie en wie zou het durven betwisten dat deze willekeur een erg en gevaarlijk karakter heeft aangenomen sedert den reusachtigen omvang van het ingrijpen der administratie op allerhande gebied, zooals dit het gevolg is geweest van de sociale en economische evolutie der laatste jaren? Dit leert ons zoozeer onze dagelijksche ondervinding en Wodon heeft slechts de publieke opinie samengevat waar hij, nog steeds in zijn lezing van 1938, zich uitdrukt als volgt: « L'arbitraire administratif a pris peu à peu les proportions d'un » mal chronique qui menace de s'étendre. » (blz. 525.)

Wanneer men zich nu afvraagt op welke manier er aan dit euvel dient verholpen te worden zijn er twee systemen mogelijk: het Engelsch systeem en het Fransch systeem. Tusschen beide zal de ervaring ons best toelaten te kiezen.

Het Engelsch systeem kent in principe geen administratieve rechtspraak en onderwerpt alle hoegenaamde betwistingen tusschen burgers en overheden aan de gewone rechtbanken. Ik onderlijn « in principe », want de werkelijkheid van het Engelsch administratief leven beantwoordt geenszins aan dit beginsel.

Het Fransch systeem kent het privilege der administratie, maar onderwerpt deze aan de rechtspraak van den Conseil d'Etat.

Welk van beide systemen is het beste?

De voortreffelijkheid van het Engelsch systeem is vooral geproclameerd geworden door den bekenden jurist Dicey in zijn beroemd boek « The Law of the Constitution ».

Men leze echter over het Engelsch systeem de interessante artikelen die destijds verschenen in de « Revue de droit public » van de hand van den heer Baratier, een zoo uitstekend kenner van het Engelsch staats- en administra-

tief recht (Régime administratif et droit anglais: Revue de droit public, 1931, blz. 661 e.v.)

— L'autorité administrative et les juges anglais, ibid, 1934, blz. 128 e.v.) waaruit zoo duidelijk blijkt hoe volledig de werkelijkheid in Engeland de principieele meening van Dicey heeft overwonnen. De meening van Dicey, die het Engelsch systeem superieur achtte aan het Fransche, is een zuivere illusie gebleken. In feite zijn, niettegenstaande allen schijn, de private belangen tegenover de willekeur van de administratie in Engeland veel slechter beschermd dan in Frankrijk, namelijk tengevolge van de manie der administratie om tot het uiterste te procederen voor de minste aan gelegenheid, tengevolge van het hooge bedrag van de gerechtskosten, enz.

Dicey heeft trouwens zelf op ruiterlijke wijze zijn missing bekend, hij heeft toegegeven dat hij volledig verkeerd ingelicht geweest is over de activiteit van den Conseil d'Etat, dat hij zijn meening had gesteund op volstrekt verouderde documentatie (zie desaangaande het uitmuntend werk van Dr. S. O. Van Poelje: De administratieve rechtspraak in Engeland).

Zoo is dan ook, onder den drang der noodzakelijkheden, in Engeland, niettegenstaande den schijn dat alle hoegenaamde betwistingen tusschen overheid en onderdanen aan den gewonen rechter onderworpen worden, een reeks rechtsprekende administratieve lichamen ontstaan en menigvuldig zijn de « specialized courts, ministerial tribunals en domestic tribunals », die over betwistingen in administratieve zaken oordeelen. Deze tendentie heeft zich steeds meer en meer uitgebreid in de laatste jaren.

Het is daarom geen wonder dat de meeste recente schrijvers over administratief recht in Engeland verlangen in hun land een instelling in het leven te zien roepen die eenigszins analoog zou zijn aan den Franschen Conseil d'Etat. Dit is het geval met Maitland, met Port, met Finer en vooral met Allen. Wie deze schrijvers leest naast Baratier zal wel alle illusie verloren hebben over het zoogezegd Engelsch systeem, dat alle hoegenaamde betwistingen aan de gewone rechtbanken zou onderwerpen.

Het Fransch systeem dan? Prof. Boon be toogt dat het voorbeeld van het Fransche staatsrecht in ons land reeds heel wat onheil zou hebben gesticht. En wij lezen in zijn artikel: « In Frankrijk is de administratie heer en meester ». Het is andermaal een gezegde dat aller-

minst strookt met de werkelijkheid en dat het mij geoorloofd moet zijn nogmaals als erg verouders te betitelen.

Wij leven inderdaad niet meer in den tijd der grondwet van het jaar VIII. Zegde nogmaals de heer Wodon in zijn lezing van 1927 desaan-gaande niet : « L'omnipotence administrative, » telle que l'avait délibérément voulue la consti-tution de l'an VIII, n'existe plus en France » depuis nombre d'années ». Wanneer men heel de internationale literatuur over het administra-tief recht in de laatste jaren nagaat, zal men als algemeene opinie van haast al de schrijvers kunnen vaststellen dat zij het eens zijn om te verklaren dat nergens beter dan in Frankrijk de private belangen van de burgers juist door de rechtspraak van den Conseil d'Etat tegen de willekeur van de administratie beschermd zijn.

Het uitgangspunt van Prof. Boon is dus sedert jaren overwonnen en noodzakelijkerwijze kunnen dan ook de afleidingen die hij maakt moeilijk gelden voor dezen tijd.

In de praktijk kan het niet ernstig betwist worden dat het Fransch systeem tot oneindig betere resultaten is gekomen dan het Engelsche. Laten wij, met terzijdestelling van alle juri-dische acrobatie, uit de ervaring van twee groote landen leeren en ten onzent bate gebruik maken van de conclusies die door de beste ken-ners van het administratief recht van den he-dendaagschen tijd worden getrokken en die volledig wijzen in Fransche richting.

Dat niet overhaastig een vreemd systeem dient overgenomen te worden spreekt vanzelf, doch wanneer een hervorming op zoo voorzich-tige wijze als het geschied is door het wetsont-werp van den Senaat, is er slechts een uiterst gunstigen uitslag van te verwachten.

* * *

Een enkel besluit is er met zekerheid af te leiden uit de besprekingen van ons Nationaal Congres en uit de mentaliteit van de ontwerpers onzer grondwet : in tegenstelling met wat onder de Fransche overheersching en tijdens de Vereenigde Nederlanden bestond stelden zij hun vertrouwen volledig in de rechtspraak. Het oor-deel van een college onafhankelijke mensen, oordeelend naar wet en recht, over alle moge-lijke betwistingen, was het ideaal der wet-gevers van 1830. Dit ideaal hebben zij voor hun tijd zoo nauwkeurig mogelijk vastgelegd in de artikelen 92 en 93 van onze grondwet. Recht-spraak door hoven en rechtbanken in alle be-twistingen over burgerlijke rechten en in vele

betwistingen over politieke rechten; recht-spraak door de administratieve lichamen, dit-maal voor zekere soorten van politieke rechten, doch in elk geval *rechtspraak*, tusschenkomst van een onpartijdig oordeelend en bevoegd col-lege. Wie zal kunnen beweren dat wij niet zou-den trouw blijven aan deze grondgedachte die aan de basis ligt van onze grondwet, wanneer er thans door onzen wetgever ook voor betwis-tingen die in 1830 niet voorzien werden, *recht-spraak* zal worden ingesteld en gehuldigd. Zou het tegenovergestelde niet volledig in strijd zijn met den geest van onze grondwet zelve?

Wat betreft de opmerkingen van Prof. Boon aangaande het toekennen van vergoeding in ge-val van schending van een administratief recht of van een rechtmatig belang, had ik betoogd dat het toekennen van schadevergoeding niet noodzakelijkerwijze een betwisting over een bur-gerlijk recht vooropstelt en dat schadevergoe-ding slechts een sanctie is, die zoowel voor burgerlijke als voor administratieve rechten kan toegepast worden. In administratieve aan-gelegenheden zou deze sanctie kunnen voor-komen in dezelfde mate als het verleenen van een toelating, het in zijn ambt herstellen van een ambtenaar, e.z.m. Daarop antwoordt Prof. Boon met een argumentatie, die mij volstrekt buiten het onderwerp lijkt. Hij haalt een arrest van het Hof van Verbreking van 23 Juni 1887, waarin gezegd wordt dat een schadevergoeding geenszins het karakter heeft eener straf voor-zien door artikel 9 van de grondwet. Dit spreekt toch vanzelf en nooit heeft er iemand aan ge-dacht iets dergelijks te beweren. Ik begrijp enkel niet wat dit argument in dit verband komt doen. Sanctie en straf zijn toch geenszins synoniemen!

Wanneer onze rechtbanken in de interpreta-tie van het begrip burgerlijk recht nog veel ver-der zouden gaan dan ze dit vandaag doen, zie ik daarin niet het minste bezwaar en zou ik mij integendeel verheugen in de uitbreiding van het gebied waarop rechtsbescherming is ver-zekerd. Doch de praktijk leert ons eerst en vooral dat zulks niet het geval is. De heer Wodon motiveert den inhoud van zijn lezing van 1938 volledig door de omstandigheid dat het niet te verwachten is dat de rechtbanken op dit punt hunne rechtspraak van heden zullen wijzigen (blz. 520). Wanneer dit het geval is zijn er zeer vele rechten en belangen die, daar zij noch burgerlijke noch politieke rechten zijn, buiten de bescherming vallen. Daarom is dan

ook de oprichting van een raad voor bestuurlijke geschillen zoo dringend geboden.

Wie zou in gemoede gelooven dat het zou mogen overgelaten worden aan het bestuur om in sommige gevallen een vrijwillige vergoeding toe te kennen? Men zal stellig dien indruk niet hebben wanneer men de uiteenzetting leest van Prof. Boon, waar hij de mogelijkheden onderzoekt die een arrest van den Raad van State zouden kunnen te wachten staan. Wanneer de regeering nu eens moedwillig is, schrijft Prof. Boon, en niettegenstaande het arrest van den Raad niet wil betalen, wat zal men dan gevorderd zijn?

Wanneer iemand in een discussie omtrent de wenschelijkheid van een Raad van State reeds vooropstelt dat een overheid, zelfs na een arrest van den Raad, zich aan de uitvoering zal onttrekken, dan bestaat er wel zeer weinig kans dat men iets te verwachten heeft van het toekennen eener vrijwillige vergoeding of van het vrijwillig navolgen van een advies.

Doch mag een jurist veronderstellen dat de Staat deze houding zou aannemen? Het staat aan de regeering ook vrij te weigeren arresten en vonnissen van onze Hoven en rechtbanken uit te voeren. Ook hier staat den belanghebbenden geen uitvoeringsmiddel tegen het gezag ter beschikking en enkel parlementaire actie zou een onwillige regeering kunnen dwingen een uitgesproken arrest na te leven. Doch de kans is groot dat de regeering en elke administratieve overheid zullen vermijden zich op zoo geweldige wijze te blameeren als dit het geval zou zijn bij een flagrante weigering tot het uitvoeren van een arrest. Zullen wij dan niet mogen rekenen op dezelfde traditie wat betreft de arresten van den Raad van State? En opdat zich juist die traditie zou vormen is het noodig dat er een Raad van State worde opgericht die over het vereischte prestige zou beschikken, opdat de regeering zijn arresten in dezelfde mate als die van de rechterlijke macht zou uitvoeren.

* * *

Een enkel woord nog betreffende de geschillen aangebracht voor nietigverklaring. Prof. Boon komt terug op hetgeen de heer Wodon in zijn lezing van 1938 geschreven had betreffende de macht des Konings, waar hij betoogde dat de Koning door een akte te onderteekenen, die tegengeteekend wordt door een minister, enkel zijn juridische zending vervult en dat in dit geval natuurlijk de verantwoordelijkheid

volledig op den minister berust, zoodat een nietigverklaring van deze daad niet in het minst van aard is het gezag des Konings te schenden, even weinig als de weigering van het toepassen van een koninklijk besluit door de rechtsmacht dit gezag schendt.

En Prof. Boon besluit desaangaande dat wat de heer Wodon hieromtrent schreef erop zou neerkomen dat de ministers de macht uitoefenen in de plaats van den Koning, en hij voegt erbij: « Laten wij toch binnen de grenzen van het aannemelijke blijven. » De heer Wodon heeft hierbij zelf opgemerkt hoe men schijn en wezen geenszins mag verwarren; hij drukte zich uit als volgt: « Ce n'est pas le Roi qui » supporte la responsabilité des illégalités dont » serait entaché un arrêté royal: c'est le Ministre qui a constresigné l'arrêté (Constit., » art. 64). Or, sauf les cas extrêmement rares » de grossières violations de la loi qui, par leur » caractère d'évidence, pourraient provoquer » la part du Roi un refus de signature, il est » clair que le chef de l'Etat doit supposer que » ses Ministres, entourés des conseils d'une administration présumée capable et loyale, ne » présenteraient pas à sa signature des actes » contraires au droit. Ce n'est donc pas l'autorité du Roi qui est en cause lorsque la légalité d'un arrêté est contestée... » (Bulletin A. R. B. 1938, blz. 538.)

En eindelijk, laatste schrikbeeld dat door de tegenstanders van den Raad van State wordt opgehangen, Prof. Boon wijst ook op de mogelijkheid dat de Raad van State een willig werktuig zou kunnen zijn in de hand van de regeering, waardoor deze haar onwettelijkheden zou trachten te verduiken onder den schijn van juridictioneele uitspraken. Dergelijke vrees zou altijd kunnen geopperd worden. Zij zou ook kunnen geopperd worden tegenover onze gewone magistratuur; ook bij de leden van dit korps zou het denkbaar zijn dat ze zich ertoe zouden leenen slaafs aan het verlangen van het gezag te voldoen. Doch gelukkig kennen wij in ons land deze traditie niet en is de onafhankelijkheidsgeest van onze magistratuur tegenover het gezag te hoog aangeschreven opdat werkelijk eenige vrees zou kunnen bestaan dat door den toekomstigen Raad van State van een dergelijke traditie zou worden afgeweken. De onafhankelijkheid van de leden van den Raad van State wordt beschermd door hunne onafzetbaarheid en, geleid door de traditie van onze

hooge magistratuur, is zulks een waarborg die elkeen zal geruststellen,

En is er niet het voorbeeld van den Franschen Conseil d'Etat die een zoo hoogstaande en een zoo belangrijke rechtspraak heeft tot stand gebracht dat deze noodzakelijkerwijze richtinggevend zal blijken aan onzen toekomstigen Raad van State.

De volstreckte onafhankelijkheid der leden van den Conseil d'Etat bestaat in Frankrijk niettegenstaande de onafzetbaarheid hun niet gewaarborgd is. Berthélémy zegt desaan gaande het volgende : « Quelques esprits chagrins disent : Les conseillers d'Etat ne sont pas inamovibles ! Mais répondons-nous, il sont infiniment plus indépendants, en fait, que les conseillers de nos cours d'appel. En haut de l'échelle, ils n'attendent ni avancement ni décorations. Ils sont trop en vue pour redouter les disgrâces. » (Traité élémentaire de droit administratif, blz. 1111 e.v.)

De objectieve Nederlandsche rechtsgeleerde S. O. Van Poelje drukt ook van zijn kant de meening uit : « Het is inderdaad niet te ontkennen dat de positie van de leden van den Conseil d'Etat, in vergelijking tot de gewone rechterlijke macht, eerder meer dan minder onafhankelijk is. »

Wanneer voor de toekomstige Belgische leden van den Raad van State bij het Fransche voorbeeld de waarborg der onafzetbaarheid gevoegd wordt, is werkelijk het gevaar dat Prof. Boon vreest en dat, in middens van magistratuur en balie zelfs zoo moeilijk kan begrepen worden, niet te duchten.

Het ware te hopen dat de zegen van een instelling, zooals voorzien door den Belgischen Senaat, zeer spoedig in ons land die leemte zou komen vullen, welke ieder, die in de dagelijksche rechtspraktijk staat, zoo intens aanvoelt.

René VICTOR.

RECHTSpraak

114

KRIJGSHOF VAN BELGIE

14 December 1939.

Voorzitter : M. Van de Kelder.

O. M. : Substituut-Auditeur Gen. M. Gielen.

Pleiter : Mr Claessens.

MILITAIRE STRAFVORDERING. — BEROEP. — VORM. — ONMOGELIJKHEID ZICH TER GRIFFIE TE BEGEVEN.

Wanneer een militair, die veroordeeld werd door den Krijgsraad, zich in de onmogelijkheid bevindt zich ter griffie te begeven, is het beroep tegen de veroordeeling, die hem heeft getroffen, geldig ingesteld door de uitdrukkelijke en schriftelijke verklaring van den belanghebbende aan zijn kolonel, waaruit zijn wil blijkt beroep aan te teekenen.

O.M. t/Geentjens.

Beschuldigd :

1°) van muiterij, om te Antwerpen, den 11 September 1939, ten gevolge eener samenspanning, in tijd van oorlog en bij het werkdadig leger, deel genomen te hebben aan een gelijktijdige wederstand door méér dan drie vereenigde militairen, aan de bevelen van zijne oversten de Majoor Temmerman Jules, van het 17e Linierregiment te Antwerpen, en reserve onder-uitenant Wellens, van hetzelfde regiment, en dewelke oversten, met hem te gebieden zijne kamer te vervoegeen, een bevel ter zake van den dienst gaven ;

Bericht :

2°) van, op zelfde plaats en datum, een opzettelijke dienstonthouding te hebben gepleegd, in oorlogstijd en bij het werkdadig leger, hebbende zich opzettelijk onthouden de bevelen uit te voeren van zijnen overste, Majoor Temmerman Jules, van het 17e Linierregiment, te Antwerpen, dewelke, met hem te gebieden van naar de kamer te gaan, hem met eenen dienst gelastte ;

Gezien het beroep (per brief) ingediend door den betichte, den 14 November 1939 ; beroep gericht tegen het vonnis uitgesproken den 7 November 1939 door den Krijgsraad van de provinciën Antwerpen en Limburg, welk vonnis, onder aanhaling van artikelen 29, 30 en 59 van het Krijgsstrafwetboek, gewijzigd door de wet van 24 Juli 1923, artikel één ; 194 van het Wetboek van Strafvordering ; 181 en 185 van het Wetboek van Rechtspleging bij de Landmacht, van 20 Juli 1814 ; 1, 11, 21 en 58 der wet van 15 Juni 1899 ; 1 van het Koninklijk Besluit van 26 Augustus 1939 ; 66 der Wetten op de Militie, de Werving en de Dienstverplichtingen samengeordend door Koninklijk Besluit van 15 Februari 1937 ; 11, 18, 21, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935, rechtdoende op tegenspraak, betichte Geentjens plichtig verklaart aan het feit één der betichting en hem, uit dien hoofde, veroordeelt tot drie maand gevangenisstraf en, daarenboven, tot de helft der kosten van het geding bepaald, tot heden, in het geheel, op 22,10 fr. ;

Betichte vrijsprekt uit hoofde van het feit twee der betichting.

Gehoord den Heer Voorzitter in zijn verslag omtrent de ontvankelijkheid van betichtes beroep ;

Gezien het bestreden vonnis in dato 7 November 1939 ;

Gezien de stukken ;

Gehoord den betichte ;

Gehoord den Heer Gielen, Substituut Auditeur-generaal, in zijne vorderingen ;

Gehoord Meester F. Claessens, der balie van Antwerpen, verdediger van den betichte, in zijne middelen ;

Overwegende dat het uit de stukken B. 1 en 2 van den bundel en uit het onderzoek vóór het Hof gedaan, blijkt dat betichte, die op 7 November veroordeeld werd, den 14 November 1939, zoodus binnen den wettelijken termijn, uitdrukkelijk en schriftelijk aan zijn kolonel den wil heeft te kennen gegeven van beroep aan te teekenen ; dat belanghebbende, toen te Velde, zoodoende wel meende op de tusschenkomst zijner oversten te mogen rekenen, en dat deze het degelijk alzo hebben opgevat, vermits zij het schrijven van betichte aan het bevoegde ambt van het Openbaar Ministerie hebben overgemaakt ; maar dat het, van wege de militaire overheid, daarbij is gebleven en het nagelaten werd de onderrichtingen in acht te nemen die voorzien zijn in den Ministeriëelen omzendbrief (S. Int. - 4 Bureel, nr. Tra./L. 1300-2) van 8 Mei 1934, die de korpsoversten verplicht de militairen toe te laten zich naar de griffie te begeven, ten einde zich in beroep te voorzien, indien zij het wenschen, en zelfs, indien zij niet drager zijn eener uitnoodiging daartoe ; dat anderzijds bedoeld stuk op het krijgsparket te Antwerpen, den 17 November 1939 is aangekomen ; dat toen de termijn om beroep aan te teekenen nog niet verstreken was en dat betichte die met zijne eenheid in Kontich was (stuk B. 8) gemakkelijk kon uitgenoodigd worden en ter griffie op tijd verschijnen ;

Overwegende dat deze gezamenlijke omstandigheden tegenover den betichte de onmogelijkheid uitmaken van zich, regelmatig naar den vorm, in beroep te voorzien ; dat gezien dit geval van heilkracht de ontvankelijkheid van zijn beroep niet kan betwist worden (Zie Répertoire pratique du droit Belge, Verbo Appel en matière répressive, nummers 47 tot en met 50) ;

Het Hof,

Gezien artikelen : 1, 11 en 21 der wet van 15 Juni 1899 ; 24 der wet van 15 Juni 1935 ; Ontvangt het beroep van den betichte ;

Zegt da ter to tde verhandelingen der zaak ten gronde onmiddellijk zal overgegaan worden.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

115

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 27 September 1939.

Voorzitter: M. Pouppez de Kettenis de Hollaeken.

Raadsheeren: MM. Scheyvaert en Mommaert.

Substituut Procureur Generaal: M. Sabbe.

STRAFVORDERING. — VERZET TEGEN AFWIJZING VAN EEN EERSTE VERZET.

Wanneer een verzet nietig verklaard wordt, kan tegen dit tweede vonnis niet opnieuw verzet aange- teekend worden, doch kan dit enkel door een beroep bestreden worden.

Op. Min. t/ Van Noppen.

Door vonnis van 21 Maart 1939 werd betichte verwezen bij verstek tot 1 maand gevang en 100 fr. boet gebracht op 700 fr. en tot de helft van de kosten van het proces beloopende in 't geheel 5,75 fr. ;

Beveelt dat de geldboete verhoogd met zestig deciemmen bij gebrek aan betaling binnen den wettelijken tijd, zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van eene maand ;

Verzet door betichte werd gedaan den 7 April 1939 ;

Door vonnis van 14 April 1939 werd dit verzet als niet gedaan verklaard en betichte werd verwezen tot 21,56 frank ;

Door vonnis van 14 April 1939 werd dit verzet als niet gedaan verklaard en betichte werd verwezen tot 21,56 frank ;

Verzet door betichte werd gedaan den 6 Juli 1939 ;

Door vonnis van 12 Juli 1939 werd dit tweede verzet als niet bestaande verklaard en verzetster werd verwezen tot 12,60 frank kosten ;

Gehoord het verslag gedaan door den heer Voorzitter ;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch ;

Gehoord de betichte in hare middelen van verdediging ontwikkeld door Mr Brans, advocaat ;

Aangezien betichte bij verstek door de correctionele rechtbank van Antwerpen, dd° 21 Maart 1939 gevonnist werd ;

Aangezien de akte van den deurwaarder Mertens van Antwerpen, dd° 7 April 1939 vaststelt dat betichte hem verzocht heeft om aan het Openbaar Ministerie te betekenen dat zij verzet maakte tegen dit vonnis ;

Aangezien de verzetster op de eerste zitting niet verscheen en door vonnis van 14 April 1939 uitgesproken werd dat het verzet als ongedaan moest beschouwd worden ;

Aangezien thans betichte nog verzet heeft aange- teekend tegen het vonnis van 14 April 1939 ;

Aangezien volgens de termen van artikel 188 van het wetboek van strafvordering het vonnis dat de rechtbank op het verzet uitgesproken heeft door de partij die verzet heeft gedaan, niet kan bestreden worden tenzij bij beroep ;

Aangezien het verzet tegen het vonnis van 14 April 1939 niet ontvankelijk is ;

Aangezien de beroepen van betichte en van het Openbaar Ministerie tegen vonnis van 12 Juli 1939 ontvankelijk maar ongegrond zijn;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende tegensprekelijk;

Gezien art. 24 der wet van 15 Juni 1935; gezien de wetsbepalingen van het bestreden vonnis aangehaald, alsook art. 211 wetb. strafv., aangeduid ter zitting door den heer Voorzitter ;

Bevestigt het bestreden vonnis en verwijst de betichte in de kosten van beroep beloopende op 26,67 frank.

116

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 31 Mei 1939.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : MM. Thienpont en Belpaire.

Pl. : Mrs Mattagne en Logtenburg.

HUWELIJKSGOEDERENRECHT (PERSONEN VAN VERSCHILLENDE NATIONALITEIT). — OVEREENKOMST (QUALIFICATIE). — BELOFTE VAN VERKOOPPRIJS. — NAAMLEENING. — LASTGEVING.

Bij gebrek aan huwelijkskontraat tusschen personen van verschillende nationaliteit en gezien het huwelijk en dus de wettelijke huwelijksvoorwaarden, behooren tot het persoonlijk statuut en dienvolgens beheerscht worden door de nationale wet, is het het wettelijk regiem, geldend volgens de nationaliteitswet van den echtgenoot, dat moet verkozen worden en dat aan de partijen opgedrongen wordt als gevolg van hun huwelijk.

De Rechtbank is niet gehouden de qualificatie te aanvaarden die partijen hebben gegeven aan de overeenkomst, namelijk «belofte van verkoop», wanneer de bestanddeelen van deze overeenkomst niet beantwoorden aan deze qualificatie en er aldus geen bepaalde prijs bedongen werd.

De overeenkomst van naamleening tusschen partijen, sleept dezelfde wettelijke gevolgen na als een gewone lastgeving, zoodat de aankoop van een perceel grond, door den naamleener, geacht is te zijn gedaan door dezen ten wiens voordeel de naamleening gebeurde.

Maes t/ Maes.

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat bij een gezegelde akte van 8 October 1928, betiteld : « Verkoop met belofte en verbintenis van wederverkoop » volgende overeenkomst tusschen partijen werd gesloten : « Den ondergeteekenden. - De heer Prosper Aloïs Maes, arbeider, wonende te Bassevelde verklaart bij deze, dat hij blijkens akte verleden voor Mster Leon Jules Emmanuel De Coorebijter, notaris te Bassevelde, in dato 8 October 1928 gekocht heeft, jegens de heeren Theophiel en Emiel Pieters beiden landbouwers te

Bassevelde, Een perceel grond gelegen insgelijks te Bassevelde, sectie B deel van nummer 961/a, groot voor dit deel 11 aren, 15 centiares. - Dat hij dezen koop heeft gedaan met penningen behorende aan zijne dochter, vrouw Martha Maes echtgenote van den heer Owen-Joseph Hughes beiden alsnu in Amerika wonende, voor en mits de som van 13.380 fr.. - Dienvolgens verklaart hij uitdrukkelijk zich te verbinden gemelden grond aan zijne genoemde dochter Martha Maes, weder te verkoopen op eerste verzoek, zonder vergelding, blijvende nochtans de kosten en rechten van dezen eventueelen wederkoop ten laste van mevrouw Martha Maes meermaals voornoemd. - Alles hetgeen deze laatste aanvaard en hetgeen zij met hare medeonderteekening, bekrachtigd. - Gedaan en verleden te Bassevelde, te goeder trouw den 8 October 1928 »;

Overwegende dat de vordering ingesteld door Martha Maes strekt tot het hooren verklaren dat het perceel grond waarvan hierboven spraak, haar eigendom is en dat de eigendom er van in hoofde van gedaagde ingetrokken is, dezen te hooren verwijzen den eigendom van dit goed op authentieke wijze over te dragen op haar naam en tot het hooren zeggen dat, bij gebrek dit te doen, binnen den door de rechtbank vast te stellen termijn, het te vellen vonnis zal gelden als akte van verkoop en eigendomstitel van eischeres;

Wat betreft de ontvankelijkheid van de vordering :

Overwegende dat op 8 October 1928 eischeres nog in den echt verbonden was met Hughes Owen-Joseph, waarmede zij op 24 December 1922 te New-York was gehuwd en waarvan zij op 18 November 1929 wettelijk werd gescheiden;

Dat zij op 13 April 1931 te Paterson (New-Jersey, U. S. A.) een tweede huwelijk aanging met Van Landeghem Arthur, huwelijk waarvan de ontbinding werd toegelaten bij vonnis gewezen door de rechtbank van eersten aanleg te Brussel, op 18 Juni 1937;

Dit vonnis op 7 Februari 1938 werd overgeschreven op de registers van den burgerlijken stand te Eekloo;

Overwegende dat verweerder aanvoert dat de vordering onontvankelijk is zoolang niet wordt bewezen : 1° Dat de 13.380 frank geen deel uitmaakten van de gemeenschap Hughes-Maes;

2° dat de belofte van verkoop en de er uit voortvloeiende vordering, bij de ontbinding van die gemeenschap, aan eischeres werd toebedeeld;

3° Dat deze belofte niet is gevallen in de gemeenschap Van Landeghem-Maes, waarvan eischeres bij akte van 11 Mei 1938 afstand heeft gedaan;

Overwegende dat ten dage van haar huwelijk met Hughes, eischeres van Belgische nationaliteit was, terwijl Hughes van Iersche nationaliteit was, zooals blijkt uit een gezegelde akte, ontvangen op 18 April 1928, door den consul van België te New-York;

Overwegende dat, bij het ontbreken van een huwelijkscontract, moet worden nagegaan onder welk wettelijk stelsel de echtgenooten Hughes-Maes gehuwd waren;

Dat dit wettelijk stelsel niet door de echtgenooten stilzwijgend werd aangenomen, maar hen door de wet werd opgedrongen als een gevolg van hun huwelijk (Planiol et Ripert, dr. civ. d. VIII, n° 8);

Dat vermits het huwelijk behoort tot het persoonlijk statuut, de wettelijke huwelijksvoorwaarden eveneens van dit statuut deel uitmaken;

Dat het persoonlijk statuut beheerscht wordt door de nationale wet; dat Hughes en eischeres van verschillende nationaliteit zijnde, de nationale wet van Hughes moet worden verkozen boven deze van eischeres;

Dat het stelsel waaronder de echtgenooten Hughes-Maes gehuwd waren dus het wettelijk stelsel is dat wordt opgelegd door de nationale wet van Hughes (Gunzburg, huwelijkscontract, 1ste uitgave, n° 14; Pouillet, dr. intern. privé belge, 1e uitgave, n° 445; Rev. prat. not. 1928, bl. 164; Torczyner, Internationaal huwelijksgoederenrecht bij gebrek aan huwelijkscontract, R. W. 1934-1935, kol. 225; Planiol et Ripert, dr. civ. d. VIII, n° 9; Ber. Brussel, 16 Juni 1926, Pas. 1927-2-77, Rev. prat. not. 1928-46);

Dat op 24 December 1922 de Britsche burgerlijke wet nog van kracht was in Ierland, zoodat volgens deze wet de echtgenooten Hughes-Maes gehuwd waren onder het stelsel van de scheiding van goederen en dat, staande dit huwelijk, eischeres bekwaam was om de betwiste overeenkomst te sluiten;

Dat daaruit volgt dat Hughes niets te maken heeft met de rechten van eischeres voortvloeiende uit deze overeenkomst;

Overwegende dat de theorie van het «domicilii matrimonii», verdedigd door eischeres, niet kan worden aangenomen; dat het opzoeken naar de bedoeling van de echtgenooten volgens feitelijke omstandigheden en die vermoed wordt overeen te stemmen met de wet van de woonplaats van het gezin ten tijde van het huwelijk, plaats laat aan de grootste willekeur;

Dat het bovendien aanleiding geeft tot de grootste juridische onzekerheid nopens het huwelijksregiem van de echtgenooten, niet alleen voor de doorgaans rechtsonkundige echtgenooten zelf, maar nog voor de derden;

Dat, in zake, deze onzekerheid zoo klaarblijkend is dat eischeres gemeend heeft, zooals zij het in pleittermen heeft verklaard, dat zij niet zonder tusschenkomst van haar echtgenoot Hughes, het perceel grond kon aankopen en het daarom is dat zij haar toevlucht heeft moeten nemen tot de bewuste combinatie;

Dat deze onzekerheid nog bevestigd wordt door het feit dat eischeres op 11 Mei 1938 afstand heeft gedaan van een gemeenschap Van Landegem-Maes, alhoewel dergelijke gemeenschap nooit heeft bestaan;

Overwegende dat ten dage van haar huwelijk met Van Landegem, eischeres de Belgische nationaliteit terug had verworven zooals blijkt uit bovenbedoelde akte van 18 April 1928;

Dat Van Landegem van Amerikaansche natio-

naliteit was, zooals blijkt uit een gezegeld schrijven dd. 3 April 1939 uitgaande van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken;

Dat, om eensluidende redenen als hierboven aangehaald, de echtgenooten Van Landegem-Maes bij gebrek aan huwelijkscontract gehuwd waren onder het stelsel voorzien door de nationale wet van Van Landegem;

Dat, volgens laatstgemeld schrijven, de echtgenooten, bij gebrek aan huwelijkscontract, in den staat van New-Jersey gehuwd zijn onder het stelsel van de scheiding van goederen en de vrouw vrijelijk over haar goederen beschikt;

Dat Van Landegem, evenmin als Hughes, dus enig recht kan doen gelden betreffende de betwiste overeenkomst;

Ten gronde :

Overwegende dat, bij gebrek aan bepaalden prijs, de overeenkomst van 8 October 1928 alleszins geen belofte van verkoop uitmaakt, zooals ten onrechte door partijen wordt beweerd (De Page, dr. civ. d. IV; n°s 240-241; Kluyskens, burg. recht d. IV; contracten, n° 11; Schicks en Vanisterbeek, traité-form. de prat. not. d. III, bl. 9; Planiol et Ripert, dr. civ. d. X, n° 177);

Dat de rechtbank niet gehouden is de qualificatie te aanvaarden die partijen hebben gegeven aan de overeenkomst wanneer de bestanddeelen van deze overeenkomst niet beantwoorden aan deze qualificatie;

Dat blijkt, zoo uit de bewoordingen als uit den geest van de overeenkomst dat verweerder, die het perceel grond heeft aangekocht in eigen naam doch met penningen toevoorend aan eischeres, slechts in schijn en tegenover de derden koper is geweest, maar in werkelijkheid tot strooman heeft gediend voor eischeres en, als gevolg hiervan, tegenover haar de verbintenis heeft aangegaan de overdracht van het goed op haar naam te verwezenlijken, ook tegenover de derden, wat enkel kan geschieden door middel van een authentieke akte, vatbaar voor overschrijving;

Dat de overeenkomst van naamleening tusschen partijen dezelfde wettelijke gevolgen nasleept als een gewone lastgeving, zoodat, wat hen betreft, de aankoop van het perceel grond door verweerder geacht is te zijn gedaan door eischeres zelf (Rép. prat. dr. b. V° Commission, n°s 45 en 233; id. V° Mandat, n°s 15 en volgende en 396; Planiol et Ripert, dr. civ. d. XI, n° 1506);

Dat dit perceel dus sinds 8 October 1928 aan eischeres toebehoort;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle andere conclusies van de hand wijzende, verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Zegt dat het perceel grond te Bassevelde, sectie B, deel van n° 961, aangekocht door verweerder blijkens akte van notaris De Coorebijter te Bassevelde d.d. 18 October 1928, uitsluitend eigendom is van eischeres;

Veroordeelt verweerder om, binnen de 15 dagen na het verstrijken van den termijn van beroep, de eigendom van dit goed, vrij van alle lasten, inschrijvingen of overschrijvingen, op naam van eischeres over te dragen door middel van een akte te verlijden door notaris Dhavé te Kaprijke en mits betaling door eischeres van de kosten van deze overdracht;

Zegt dat, bij gebreke vanwege verweerder daaraan te voldoen, het vonnis als eigendomstitel van eischeres zal gelden en dat, mits in acht nemen van de pleegvormen voorgeschreven bij artikel 548 W. B. Rv. de heer hypotheekbewaarder zal gehouden zijn het in zijn registers over te schrijven;

Behoudt de uitspraak voor nopens de schadeloosstelling die wordt gevorderd voor het geval het perceel grond niet vrij en onbelast zou zijn;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding, alsmede tot terugbetaling van alle rechten en boeten die eischeres ter gelegenheid van het geding zou hebben moeten betalen;

Zegt dat er geen aanleiding is tot voorloopige tenuitvoerlegging van onderhavig vonnis;

Beveelt de afscheiding der kosten ten behoeve van Mr. Rodenbach welke verklaart ter zitting van heden dezelve te hebben verschoten.

117

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1ste Kamer. — 5 Januari 1940.

Voorzitter : M. Van Ginderachter.

Pleiters : Mrs Orban en Ronse.

ADMINISTRATIEF RECHT. — WATERING. — BELASTING. — BEVOEGDHEID.

1. De rechtbanken zijn niet bevoegd om kennis te nemen van belastingen door eene Watering geheven.
2. Het recht van toezicht welk dit openbaar bestuur op het rekenplichtig beheer van zijn griffier-ontvanger uitoefent is van politieke aard en derhalve door uitzonderingswetten aan de kennis der gewone rechtbanken onttrokken.
3. De algemeene vergadering en de bestendige deputatie zijn alleen bevoegd — ter uitsluiting van de rechterlijke macht — om uitspraak te doen over een eisch tot herziening van rekening door eene Watering tegen zijn griffier-ontvanger ingeleid.

Watering «Spletteren» te Eksaarde t/ Audenaert Cyriel.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;
Gezien de stukken;

Overwegende dat na als griffier-ontvanger der Watering «Spletteren» afgetreden te zijn, Audenaert eene rekening van klerk tot Meester heeft voorgelegd die regelmatig goedgekeurd werd en

door de algemeene vergadering en door de Bestendige Deputatie.

Overwegende dat de tegenwoordige vordering door de Watering tegen Audenaert ingeleid strekt tot betaling eener globale som van 12.191,85 fr. vertegenwoordigende 1° tot beloop van 464,50 fr. het bedrag der belastingen door verweerder verschuldigd in zijne hoedanigheid van belastingplichtige voor de dienstjaren 1935-1937; 2° tot beloop van 11.767,20 fr. het bedrag van verscheidene vergissingen en verzuimen begaan in deze rekening van klerk tot meester, rekening waarvan de herziening vervolgd wordt

Wat betreft het eerste punt van den eisch.

Overwegende dat de geldelijke lasten wegende op de leden van eene watering rechtstreeksche belastingen uitmaken, waarvan het verschuldigd zijn en de inning beheerscht zijn door het imperium welk aan de bestuurlijke macht toebehoort, derwijze dat de betwistingen die dit verschuldigd zijn en die inning tot voorwerp hebben uitsluitend van die macht afhangen en derhalve aan de rechterlijke macht onttrokken zijn;

Wat het tweede punt betreft.

Overwegende dat de Watering «Spletteren» staande houdt dat de gevorderde herziening van rekening geen politiek recht betreft en ware het anders de betwisting niettemin tot de bevoegdheid der rechtbanken zou behooren bij gebreke van eene uitzondering door de wet voorzien (art. 93 grondwet).

Overwegende dat gen bedrog ten laste gelegd wordt van verweerder aan wien slechts vergissingen en verzuimen verweten worden bij nalatigheid in het opmaken van de litigieuze rekening begaan.

Overwegende dat de griffier-ontvanger eener watering de belastingen int van overheidswege en in zijne hoedanigheid van orgaan van het Openbaar Bestuur dat derhalve de betrekkingen tusschen dit laatste en de rekenplichtige agenten waartoe deze inning en de behandeling der gelden aanleiding geven, onder het politiek regime behooren en door bijzondere wetten beheerd zijn onder andere door het Koninklijk Besluit van 9 December 1847; dat de art. 6, 6° en 7-E van dit laatste genoemd Koninklijk Besluit het nazicht en de aanzuivering der rekeningen van den griffier-ontvanger aan de algemeene vergadering en aan de bestendige deputatie voorbehouden wier beslissingen in deze zaak uitvoerbare kracht hebben;

Overwegende dat uit voorgaande spruit dat elke betwisting die haar rechtstreeksche en onmiddellijke oorzaak in deze verificatie vindt, uitsluitend tot de administratieve macht behoort en dat de tegenwoordige eisch tot herziening van een litigieuze rekening welke ertoe strekt verweerder te doen veroordelen in zijne hoedanigheid van ontvanger-griffier tot betaling van het saldo aan de watering verschuldigd gebleven niet tot de bevoegdheid behoort van de rechterlijke macht;

Om deze redenen, de rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, alle tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart zich onbevoegd en veroordeelt aanlegster tot de kosten.

118

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

Zetelende in handelszaken

30 Mei 1939.

Voorzitter: M. Bijvoet.

Rechters: MM. Kellens en Van Hamont.

Pleiters: Mrs Portaels en Fransman.

BEVOEGDHEID. — WET OP DE PENSIOENEN. — WERKMAN OF BEDIENDE. — RECHTBANK VAN KOOPHANDEL ONBEVOEGD.

De Rechtbank van koophandel is onbevoegd om te oordeelen of den werknemer een pensioen van bediende of van werkmans toekomt.

Immers: 1) de werkerchtersraad beslist hierover, 2) een bijzondere rechtspleging werd voorzien; 3) het betalen der bijdragen heeft geen handelskarakter in hoofde van den werkgever.

Deniers t/ Clerckx.

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de rechtbank van Koophandel onbevoegd is om uitspraak te doen aangaande den eisch ingeleid door exploit van deurwaarder Wacquez, van Hasselt, den 10 December 1938, strekkende tot betaling eener som van 11.889 frank, zijnde het bedrag dat verweerder zou moeten bijstorten op voet van art. 3 der wet van 3 Maart 1933 om aan aanlegger, dien hij steeds als werkmans beschouwde, het pensioen te verzekeren dat hem ingevolge de wet van 18 Juni 1930 als bediende toekwam in dezès hoedanigheid van «Coupeur»;

Overwegende dat art. 1 quarto der wet van 3 Maart 1933 uitdrukkelijk verklaart dat, welk ook het bedrag zijner bezoldiging moge zijn, dus ook voor het geval dat deze de 24.000 frank 's jaars te boven zou gaan, bezoldiging waarvan er trouwens ten overstaan van den patroon maar 18.000 frank in aanmerking genomen worden volgens art. 7 der wet van 18 Juni 1930 de werknemer waarvan de hoedanigheid van bediende betwist wordt verplicht is een verzoekschrift in te dienen bij den werkerchtersraad ten einde uit te maken of hij met het oog op de pensioenwet als bediende of wel als werkmans moet aangezien worden;

Overwegende dat art. 1 tertio der zelfde wet ook aan den werkgever het recht toekent zich tot den werkerchtersraad te wenden om in geval van twijfel door dezen raad te doen uitmaken of zijn werknemer in de categorie der bedienden eerder dan in deze der werklieden moet gerangschikt worden;

Overwegende dat zoo de Rechtbank van koophandel zich nu het recht ging aanmatigen te oordeelen aangaande de wezenlijke hoedanigheid van

den werknemer, aanlegger in het onderhavig geschil, en dat de werkgever, beroep doende op hooger gemelde wetsbepaling der werkerchtersraad aanzocht om hierover uitspraak te doen, beide rechtscollegies elkander zouden kunnen tegenspreken, waardoor de eenheid in het rechterlijk gewijsde in gevaar gebracht wordt hetgeen ten allen tijde moet vermeden worden;

Overwegende dat de Rechtbank van koophandel een uitzonderingsrechtbank is evenals de werkerchtersraad en da tzijs zich dus te onthouden heeft daar waar door een bijzonder wetsbepaling bevoegdheid verleend wordt aan dezen raad;

Overwegende dat aanlegger, wanneer het door de bevoegde rechtsmacht zal uitgemaakt zijn of hij ja dan niet als bediende moet aanzien worden gebeurlijk het middel vindt in de schikkingen van art. 22 en 56 en v. der wet van 18 Juni 1930 om zijn werkgever er toe te verplichten zijne stortingén aan te vullen op de wijze voorzien in art. 8 der wet van 8 Maart 1933, en om een voorrecht te verkrijgen om de uitkeering dezer bijdragen te verzekeren; dat ook deze schikkingen van strafrechterlijken aard de bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel uitsluiten;

Overwegende trouwens dat aanlegger ten onrechte beweert dat de bijdragen tot de verzekering van den bediende in hoofde van den werkgever een handelskarakter draagt ten minste dat zij niet vreemd zouden zijn aan zijnen handel;

dat deze bijdrage immers verplichtend gemaakt is voor alle werkgevers teegnover hunne bedienden, dat deze verplichting haar oorsprong vindt niet in den handel door den werkgever uitgeoefend doch in een wettelijke schikking toepasselijk op alle werkgevers onafgezien of deze al dan niet handelaars zijn;

dat bovendien de handelaar, werkgever, volgens art. 22 der wet van 18 Juni 1930 van rechtswege aangesloten is bij de nationale kas der pensioenen voor bedienden wanneer zij zich niet vrijwillig aangesloten hebben bij deze inrichtingen door den werkgever aangeduid; dat dit gedwongen lidmaatschap, waarover de partijen geen inlichtingen verstrekken aan de Rechtbank, aan de aangeslotene een openbaar karakter geeft zoodat ook om die reden het betalen der vastgestelde bijdragen van publiek-rechterlijken aard is en niets te maken heeft met zijn handel; (Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, 20 Aug. 1930, R. W. 1934-35, bl. 320);

Overwegende dat de Rechtbank van koophandel bijgevolg onbevoegd is om kennis te nemen van het geschil;

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank, zetelende als Rechtbank van Koophandel, de voorschriften van art. 2, 30 tot 37 wet 15 Juni 1935 nageleefd geweest zijnde, verklaart zich onbevoegd, legt de kosten ten laste van aanlegger, dewelke kosten begroot zijn voor wat de aanleggende partij op de som van 186,25 fr., inbegrepen de kosten van registratie op minuut en niet inbegrepen de kosten van tegenwoordige uitgifte.

119

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST. NIKLAAS

4 Juli 1939.

Voorzitter : M. Verschuren.

Rechters : MM. Verbeke en De Smedt.

Referendaris : M. L. Thuysbaert.

Pleiters : Mrs De Cleene en Melis.

FEITELIJKE VENNOOTSCHAP. — NIET ONTVANKELIJKHEID VAN EEN EISCH.

Een feitelijke vennootschap die geen rechtspersoonlijkheid bezit, kan niet in rechte optreden. Het is dus uitgesloten dat een eisch zou ingesteld worden namens deze vennootschap, terwijl ook de vennoten niet gerechtigd zijn om een eisch in te stellen in eigen naam, vermits er geen rechtsverband bestaat tussen de verweerders en de vennoten.

Burm en Verbeke t/ De Prost.

Gezien het exploit van rechtsingang van 5 Mei 1939;

Aangezien de eisch strekt tot betaling van 6.144,90 frank voor levering van kolen, met de rechterlijke intresten en de proceskosten, bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg;

Over de ontvankelijkheid van de rechtsvordering:

Aangezien verweerder te recht de niet-ontvankelijkheid van den eisch tegenwerpt;

Dat, immers, de rechtsvordering werd ingesteld ten verzoeken van 1° den heer Frans Burm, 2° den heer Achiel Verbeke, beide handel drijvende onder de feitelijke handelsbenaming «Burm & Verbeke»;

Aangezien de feitelijke vennootschap de rechtspersoonlijkheid niet bezit en, derhalve, in rechte niet kan optreden (Les Nouvelles, Dr. Commercial, d. III, bl. 755, nr. 5867; R. v. K. Antw., 6 April 1934, R. W. 1933-34, 802; R. v. K. St Niklaas, 23 Maart 1937 in zake De Roover t/ Wagemans);

Dat voor 't geval de aanleggers zouden beweren dat ze handelen ten persoonlijken titel, de rechtsvordering al evenmin ontvankelijk is;

Dat er, inderdaad, geen rechtsverband bestaat tussen verweerder en de aanleggers handelende in eigen persoon; dat die band slechts bestaat tussen verweerder en de vennootschap, wezen onderscheiden van de individualiteit harer leden (Les Nouvelles, Dr. com. d. III, bl. 752, nr 5844; Passetecq, Rev. soc. 1925, 2634; Vredeger. Rntw. 1e kanton, 14 April 1937, R. W. 1937-38, kol. 939; R. v. K. Antw., 12 Mei 1926, P. A. 1926, 187);

Dat er ook geen sprake kan zijn van een tijdelijke vennootschap «Burm & Verbeke», daar het vast-

staat dat de handelszaak een bestendig karakter had en de handelsverrichtingen gebeurden onder een firmabenaming, dan wanneer het dubbel kenmerk van de tijdelijke vennootschap er juist in bestaat : 1° dat ze tot voorwerp heeft een beperkt getal handelsondernemingen te verrichten en 2° dat ze werkt zonder firma (Fredericq, Belg. Handelsrecht, d. II, bl. 672, Nr 1064);

Dat, op grond van het bestendig karakter van hun handel en van de firmabenaming, de heeren Burm en Verbeke zouden kunnen beweren dat er tusschen hen een vennootschap onder gemeenschappelijke naam heeft bestaan;

Dat, evenwel, gezien deze vennootschap niet al de formaliteiten voorgeschreven voor haar oprichting in acht heeft genomen, zij nietig is bij ontstentenis van een bijzondere oprichtingsakte;

Aangezien de aanleggers niet bewijzen dat de handelsvennootschap «Burm & Verbeke» werd bekend gemaakt overeenkomstig art. 7 van de samengeschakelde wetten op de vennootschappen;

Aangezien verweerder er een wettelijk en ernstig belang bij heeft de exceptie van niet-ontvankelijkheid op te werpen en wel een geldelijk en juridisch belang;

Aangezien door juridisch belang verstaan wordt een belang voortspuitende uit een rechtsverband bestaande tusschen verweerder en de vennootschap of een harer leden (Nyssens et Corbiau, Traité des sociétés commerciales, Nr 411; Vredeger. Antw., 14 April 1937, R. W. 1937-38, kol. 939);

Om deze redenen :

De Rechtbank, na vastgesteld te hebben dat het exploit van rechtsingang en de andere akten van rechtspleging werden opgemaakt overeenkomstig art. 2 van de wet van 15 Juni 1935, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart de vordering niet-ontvankelijk; veroordeelt de eischers tot de kosten van den aanleg.

WETGEVING

WETSONTWERP TOT VRIJWARING, GEDURENDE DEN TIJD VAN OORLOG, VAN RECHTEN DER ONDER DE WAPENS GEROEPEN OF TERUGGEROEPEN BURGERS

MEMORIE VAN TOELICHTING

Mevrouwen, Mijn Heeren.

De Regeering heeft de eer een ontwerp van wet, dat er toe strekt, gedurende den tijd van oorlog, de rechten van de onder de wapens geroepen of teruggeroepen burgers te vrijwaren, aan de Wetgevende Kamers ter bespreking voor te leggen.

Voor de verantwoording en de toelichting van de voorgestelde teksten verwijst de Regeering naar het hierbijgaande verslag van het Vast Comité van den Raad voor Wetgeving.

Abonneert U op "Rechtskundig Weekblad" !

VERSLAG VAN HET VAST COMITÉ VAN DEN RAAD VOOR WETGEVING

Het Vast Comité is zoo vrij in de eerste plaats er op te wijzen dat, indien sommige moeilijkheden blijken te zijn gerezen bij de toepassing van de wet van 24 Juli 1939 (waarvan het voorontwerp behandeld werd in het schrijven van het Vast Comité d.d. 27 Mei 1939), die moeilijkheden hoofdzakelijk het gevolg zijn van twee oorzaken: De eerste is dat, bij het opmaken van het voorontwerp van de wet van 24 Juli 1939, het Vast Comité uitsluitend den toestand voor oogen heeft gehouden zooals hij zich op dat oogenblik voordeed. Het Vast Comité was inderdaad van meening dat, indien de algemeene of zoo goed als algemeene mobilisatie van het leger later zou moeten worden gelast, hetzij uit hoofde van een werkelijken oorlog, hetzij uit hoofde van den staat van oorlog die misschien zeer lang zou kunnen duren, er dan zooals in 1914 onvermijdelijk speciale en bij een zoo diep abnormalen toestand beter passende maatregelen zouden moeten worden genomen. Zoo is nu juist op dit oogenblik de toestand. De wet van 24 Juli 1939 was dus, strikt gesproken, niet gemaakt met het oog op een dergelijken toestand die, volgens de bedoeling van het Vast Comité, vrijwillig was uitgesloten. Aan den anderen kant is het ontwerp dat door de Regeering in de Kamers ter tafel werd gelegd grondig door het Parlement gewijzigd geworden. Zoo werd, onder meer, artikel 5, dat betrekking had op de bevoegdheid van den voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg, en dat er toe strekte dien magistraat van een uitgebreide bevoegdheid te voorzien om de rechten van de schuldeischers te vrijwaren, bij de aanneming van deze wet weggelaten. Het behoud van deze bepaling zou de mogelijkheid hebben geschapen — en het verslag van de Senaatscommissie voor Justitie over de begroting van het Ministerie van Justitie voor 1940 (Bescheiden, zitting 1939-1940, nr 16) heeft daarop gewezen — talrijke moeilijkheden te verhelpen.

Uit de bovenstaande beschouwingen blijkt, niet alleen dat de herziening van de wet van 24 Juli 1939 geboden is, maar ook dat het geraden is de artikelen 3, 4 en 5 van die wet te doen wegvallen (artikelen waarvan de juiste beteekenis, althans wat artikel 3 betreft, vanwege de Hoven en rechtbanken tot uiteenlopende interpretaties aanleiding heeft gegeven) en die bepalingen te vervangen door nieuwe, die beter aansluiten bij den sedert 27 Augustus 1939 ingetreden bijzonderen toestand, en slechts van toepassing zouden zijn zoolang die bijzondere toestand zal blijven duren. Dit wordt nader bepaald in de artikelen 12 en 13 van het hierbijgaande voorontwerp.

Hoe, door een omzichtige en tevens soepelen regeling, voorzien in de soms zoo kiesche toestanden die aan de mobilisatie van het leger zijn te wijten?

Naar het oordeel van het Vast Comité hoorde het, bij het invoeren van die regeling, een onderscheid te maken tusschen de burgerlijke, commerciële, fiscale en administratieve zaken aan den eenen kant, en de strafzaken aan den anderen kant. Dit was trouwens ook reeds de bedoeling geweest van degenen die de wet van 24 Juli 1939 hebben gemaakt.

I. — BURGERLIJKE, COMMERCIEELE, FISCALE EN ADMINISTRATIEVE ZAKEN.

De voorgestelde regeling steunt op vier beginselen:

1° Aan de gemobiliseerden verleende termijnen van rechtspleging, en verjaringen. Het wetsontwerp huldigt het beginsel dat de schorsing van rechtswege intreedt (art. I);

2° Gedingen. — Het geding waarin een gemobiliseerde partij is wordt, in principe, voortgezet; het wordt enkel op het verzoek van den gemobiliseerde geschorst (art. 2), met dien verstande dat het den rechter, onder sommige voorwaarden, vrij zal staan er anders over te beslissen (art. 3 en 8);

3° Middelen van tenuitvoerlegging tegen een gemobiliseerde aangewend of aan te wenden. Hier geldt nogmaals het beginsel dat de schorsing van rechtswege intreedt (art. 1) tenzij, onder sommige voorwaarden, de voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg er anders over beslist (art. 4). Deze magistraat is er eveneens toe bevoegd, indien de schorsing behouden blijft, te bevelen dat maatregelen tot vrijwaring van de rechten van schuldeischers en van belanghebbende derden worden genomen (art. 5);

4° De bij het ontwerp van wet bevolen maatregelen tot schorsing gelden niet als rakende de openbare orde. Zij zijn enkel voorzien ten behoeve van de gemobiliseerde burgers. Deze kunnen er dus afstand van doen (art. 7). Maar zoolang er niet definitief afstand is van gedaan, is de schorsing geboden ten opzichte van al degenen die, bij ontstentenis er van, vrijelijk zouden kunnen optreden en, indien er geen rekening mede zou worden gehouden, zouden ten aanzien van die personen, al de sancties die, volgens het geval, door het gemeene recht zijn voorzien van toepassing zijn.

Die vier principes dienen hier bondig te worden toegeelicht.

* * *

1° Van rechtswege intredende schorsing van de verjaring en van de termijnen van rechtspleging die door de wet aan den gemobiliseerde zijn verleend.

Alle verjaringen van gelijk welken aard zijn tijdens den duur van de oproeping of de wederoproeping onder de wapens geschorst. Die verjaringen zullen enkel opnieuw beginnen te loopen daags na den dag waarop de gemobiliseerde burger afzwaait. De termijnen van verjaring zullen dus met zooveel verlengd worden. Evenwel geldt het hier, wel verstaan, slechts die verjaringen die, indien zij bleven loopen, voor den gemobiliseerde het verlies van een recht of van een aanspraak zouden medebrengen. Met andere woorden de schorsing wordt enkel in zijn voordeel uitgesproken, en niet in het voordeel van dengene die tegen den gemobiliseerde moet optreden om de verjaring te voorkomen. Inderdaad, de gedingen, en a fortiori de aanmaningen, de dagvaardingen, en de conservatoire maatregelen kunnen verder op geldige wijze tegen den gemobiliseerde worden gericht. Wat laatstbedoelde maatregel betreft, zal de gemobiliseerde een toereikende bescherming vinden in de facultatieve schorsing van de gedingen en in de van rechtswege intredende schorsing van de middelen tot tenuitvoerlegging.

Het ontwerp bepaalt aan den anderen kant dat de schorsing van de termijnen enkel zal gelden voor de termijnen van rechtspleging die door de wet aan den gemobiliseerde zijn toegekend. Het is inderdaad passend gebleken de schorsing enkel tot de rechtspleging te beperken en alle uit overeenkomst ontstane termijnen uit te sluiten. De kwestie van de contracten blijkt een zeer kiesche kwestie te zijn. Zij houdt verband met een meer omvangrijke, meer algemeene orde van begrippen, die zoowel de niet-gemobiliseerden kunnen aanbelangen en die een verrekenden weerslag kunnen hebben. Uit dien hoofde moet deze kwestie binnen haar eigen invloedssfeer worden behandeld. Ten slotte, zoo men instemde met een schorsing van de andere termijnen dan de termijnen van rechtspleging, dan zou men onvermijdelijk binnen het toepassingsgebied van dat stelsel hebben gebracht alle

gelijk—welke uit overeenkomst ontstane termijnen, waarvan de aard soms zoo verscheiden is, de termijnen voor de betaling der belastingen, de termijnen van wederinkoop, enz. Om dus niet veel verder te gaan dan misschien wenschelijk zou zijn, heeft men zich dus moeten beperken tot de termijnen van rechtspleging. Die termijnen moeten, aan den anderen kant, zelfs binnen de aldus afgebakende grenzen, zijn voorzien door de wet en niet door een overeenkomst, zulks wegens de zooveen opgegeven reden.

Het woord « rechtspleging » daarentegen, zal in een ruimen zin moeten worden opgevat en gelden niet alleen voor de afwikkeling van de rechtsvordering voor al de instanties, maar ook voor de verschillende bijzondere rechtsplegingen, die door het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het Burgerlijk Wetboek en de bijzondere wetten voorzien zijn. De termijnen van de vordering tot vernietiging van den verkoop wegens benadeeling voor meer dan zeven twaalfden van de vordering tot ontkenning, van de vordering, tot ontbinding van den verkoop of tot vermindering van den prijs wegens koopvernietigende gebreken, van de vordering tot nietigheid van de contracten, de termijnen om den inventaris op te maken en om zich te beraden, enz., enz... zullen, uit dien hoofde, worden beschouwd als termijnen van rechtspleging die door de wet zijn verleend, voor zoover zij niet reeds als verjaringen gelden.

Het spreekt van zelf dat de termijn om op dagvaarding in rechte te verschijnen geen termijn is die den verweerder is verleend. Het is een termijn die aan den eischer is toegekend. Inderdaad, de verweerder moet verschijnen, zonder meer, en het is de eischer aan wien het is verboden de zaak te doen vonnissen vóór het verstrijken van den termijn. Indien de gemobiliseerde als eischer optreedt, wordt de moeilijkheid opgelost door de toepassing van de artikelen 2 en 7.

Uit bovenstaande beschouwingen blijkt eveneens dat al de wettelijke termijnen die geen termijnen van rechtspleging zijn, worden uitgesloten. Dit is onder meer het geval door den termijn tot vernieuwing van een hypotheaire inschrijving. Hieruit blijkt nogmaals dat het volstrekt noodzakelijk is het toepasingsgebied van de nieuwe wet te begrenzen. Elke andere oplossing, inzonderheid in het zooveen vermelde geval, zou tot een toestand van onzekerheid leiden die voor de rechtsverhoudingen onder de burgers van het gansche land gevaarlijk zou zijn.

* * *

2° Gedingen. — Het geding waarin een gemobiliseerde, hetzij als eischer, hetzij als verweerder, partij is, gaat, in principe, voort. Het wordt enkel geschorst op het verzoek van den gemobiliseerde. Het hier geldende principe is dus, dat de schorsing facultatief is.

Tot die oplossing heeft men zijn toevlucht moeten nemen omdat het onmogelijk bleek een stelsel in te voeren dat ieder persoon die een ander dagvaardt of die een tegen dien persoon reeds begonnen geding voortzet, de mogelijkheid zou verschaffen om met zekerheid te vernemen of, op het oogenblik waarop de dagvaarding wordt gedaan of op het oogenblik waarop het geding wordt voortgezet, de verweerder niet, of niet meer onder de wapens is. Die oplossing is, aan den anderen kant, logisch, aangezien de gunst, welke door de wet wordt voorzien, ten behoeve van den gemobiliseerde wordt ingevoerd. Op dezen berust dus in beginsel de bewijslast. Die oplossing lijkt ten slotte geen onherstelbaar nadeel te kunnen berokkenen aan den gemobiliseerde, zelfs bijaldien deze de schorsing niet vraagt of ze niet kan vragen uit hoofde van bepaalde bijzondere omstandigheden, aangezien, aan

den eenen kant, de hem toegekende termijnen (beroep, verzet, enz.) van rechtswege zijn opgeschorst en dat dit, aan den anderen kant, eveneens voor de rechtsmiddelen tot tenuitvoerlegging het geval is.

Een ander, voorzeker niet te versmaden voordeel, is aan de hierboven voorgestane oplossing verbonden: de rechter zal er zich nooit van moeten vergewissen dat de partij die voor hem verschijnt of moet verschijnen, al dan niet gemobiliseerd is. Moest er bepaald geworden zijn dat de gedingen van rechtswege worden geschorst, dan zou de rechter verplicht zijn geweest zich daarvan te vergewissen, hetgeen heel wat moeilijkheden en gevaren zou hebben medegebracht. Met het stelsel van de facultatieve schorsing echter, zal de rechtsbedeeling heel wat gemakkelijker kunnen geschieden.

De procedure, welke de gemobiliseerde moet inacht-nemen om de schorsing van het geding aan te vragen, indien hij ze nuttig acht (in misschien talrijke gevallen zal inderdaad de gemobiliseerde oordeelen dat het geding waarin hij, hetzij als eischer, hetzij als verweerder, partij is, zonder eenig nadeel voor hem kan worden voortgezet) wordt, en terecht, tot de uiterste grenzen vereenvoudigd (art. 2, al. 2 en 3).

Het spreekt van zelf dat de facultatieve schorsing van de gedingen ten gevolge heeft dat, in elken stand van het geding, dagvaarding kan worden gedaan. In voorkomend geval kan eveneens het vonnis gewezen worden indien geen enkele aanvraag tot schorsing is ingediend geworden.

Het kan evenwel gebeuren dat de schorsing, welke de gemobiliseerde te allen tijde en zonder eenige andere verantwoording het recht heeft aan te vragen, eigenlijk nutteloos blijkt, wegens het feit dat de gemobiliseerde geen enkel ernstig nadeel zou lijden door de voortzetting van het geding en dat zijn tegenstander wel nadeel zou ondervinden indien de schorsing werd bevolen. Den rechter moet dus de mogelijkheid gelaten worden zich er van te vergewissen dat de eisch tot schorsing werkelijk gegrond is. Artikel 3 bepaalt de twee voorwaarden die moeten aanwezig zijn opdat de schorsing zou kunnen worden geweigerd of de duur er van verkort. Die twee voorwaarden geven den gemobiliseerde alle wenschelijke waarborgen. Daarentegen, zou het verleen van de schorsing, ondanks alles, zelfs wanneer die twee voorwaarden aanwezig zijn, gelijkstaan met de nuttelooze opoffering van de rechten van de wederpartij en de mogelijkheid scheppen dat de schorsing alleen zou worden aangevraagd om de zaak op de lange baan te schuiven.

De beschikking van den rechter betreffende de schorsing van het geding kan te allen tijde worden gewijzigd (art. 6). Het kan inderdaad gebeuren dat naderhand de omstandigheden anders worden. De bij de wet voorziene regeling moet voldoende soepel zijn om in alle toestanden te voorzien.

Indien de rechter van oordeel is dat de schorsing moet worden toegestaan, kan hij evenwel — zooals dat ook kan gedaan worden door den voorzitter van de burgerlijke rechtbank die over middelen tot tenuitvoerlegging heeft uitspraak te doen — alle gewenschte vrijwaringsmaatregelen bevelen op het stuk van de rechten van schuldeischers en van belanghebbende derden (art. 5, alinea 3).

* * *

3° Middelen van tenuitvoerlegging. — Hier geldt het beginsel dat de schorsing van rechtswege intreedt, evenals voor de verjaringen en de termijnen van rechtspleging, uit hoofde van de onherstelbare gevolgen welke maatregelen van dien aard voor den gemobiliseerde kunnen medebrengen, onder dit voorbehoud

echter dat de voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg (die normaal de bevoegde magistraat is voor al hetgeen de moeilijkheden op het stuk van de tenuitvoerlegging van de vonnissen betreft) oordeelt of de tenuitvoerlegging desnietteenstaande kan worden vervolgd, omdat zij feitelijk niet van dien aard zou lijken te zijn dat zij den gemobiliseerde een ernstig nadeel zou kunnen berokkenen, en dat de schorsing, aan den anderen kant, de rechten van den schuldeischer ernstig zou bedreigen.

Hieruit blijkt dat op den schuldeischer de verplichting zal rusten zich tot den bevoegden magistraat te wenden ten einde machtiging te bekomen om tot de middeelen van tenuitvoerlegging over te gaan, en er van te doen blijken dat de voor de uitoefening van dat recht vereischte voorwaarden voorhanden zijn. Natuurlijk kan over dergelijk verzoek niet worden uitspraak gedaan zonder dat de gemobiliseerde wordt gehoord. De procedure die moet worden gevolgd opdat de gemobiliseerde in eigen persoon zal worden bereikt zal bij koninklijk besluit worden geregeld.

Indien tot de tenuitvoerlegging niet wordt overgegaan, kan de voorzitter evenwel zulke maatregelen als hij noodig acht gelasten om de rechten van schuldeischers en van belanghebbende derden te vrijwaren. Men heeft het inderdaad nuttig geacht artikel 5 van het wetsontwerp dat in Juli 1939 in het Parlement ter tafel werd gelegd en dat door het Parlement niet is overgenomen geworden, terug in te voegen omdat die bepaling in sommige bepaalde gevallen niet te onderschatten diensten kan bewijzen. Die bepaling is trouwens niet van dien aard dat ze den gemobiliseerde eenig nadeel zou berokkenen.

Door «middeelen van tenuitvoerlegging» moet worden verstaan, welke tenuitvoerlegging ook, krachtens gelijk welken executorialen titel. Dit geldt niet enkel voor den titel die in rechte is verkregen, maar ook voor den titel die recht geeft op de dadelijke uitwinning of op het middel van de dadelijke uitwinning. Evenzoo moet de tenuitvoerlegging van een pand worden beschouwd als een middel van tenuitvoerlegging naar de betekenis van het wetsontwerp.

* * *

4° Afstand van de aanspraak op de schorsingsmaatregelen. — Zooals hooger reeds werd gezegd, gelden de door het ontwerp voorziene schorsingsmaatregelen niet als rakende de openbare orde. De gemobiliseerde te wiens behoefte zij zijn voorzien, kan er afstand van doen. Dit is het beginsel dat in artikel 7 is vastgesteld. Men heeft het gepast geacht langs wettelijken weg te dien aanzien nader te bepalen waarin de uitoefening bestaat van een rechtsmiddel van beroep door den gemobiliseerde, zoolang hij onder de wapens is. Die bepaling zal heel wat zaken vereenvoudigen door, in den tijd, een definitieve uitwerking te geven aan hetgeen in feite, zou kunnen worden beschouwd als zijnde enkel een tijdelijken afstand.

Die afstand geldt «tot het einde van het proces», dit is, zelfs voor de vordering tot verbreking.

Het spreekt vanzelf dat, indien de gemobiliseerde geen afstand heeft gedaan, de derden, die met de bij de wet ten behoeve van den gemobiliseerde voorziene schorsing geen rekening zouden houden zulks op eigen risico zouden doen.

Wat artikel 8 betreft, het Vast Comité zal er alleen op wijzen dat dit artikel volstrekt noodig was aan den eenen kant wegens het gebiedend karakter van artikel 19 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en, aan den anderen kant, wegens den korten duur van den termijn die den vrederechter door

dat artikel is toegedeeld om bij verstek uitspraak te doen.

De artikelen 9 en 10 nemen gewoon de artikelen 4 en 5 van de wet van 24 Juli 1939 over.

STRAFZAKEN.

Dit punt wordt behandeld in artikel 2 van het ontwerp.

Het stelsel dat bij artikel 2 wordt gehuldigd is, waar het den gemobiliseerde betreft, overgenomen uit den tekst van artikel 3, 2° van de wet van 24 Juli 1939.

Zooals die wet, schorst artikel 2 de tenuitvoerlegging niet van de veroordeelingen tot hoofdgevangenisstraf ter zake van misdrijven die gepleegd werden vóór de oproeping of de terugroeping onder de wapens, en neemt het geen enkelen maatregel in verband met de misdrijven die na de oproeping of de terugroeping onder de wapens werden gepleegd.

Wat de burgerlijke partij betreft, welke ook de datum zij waarop het misdrijf werd gepleegd, haar vordering kan altijd worden voortgezet en berecht terzelfder tijd als de vordering tot straf. Voor het overige zal alles verlopen alsof de burgerlijke partij in burgerlijke zaken een definitief vonnis had bekomen. De artikelen 4, 5 en 6 van het ontwerp zullen dus van toepassing zijn op het stuk van de tenuitvoerlegging van het vonnis.

De artikelen 12 en 13 van het ontwerp vergen bijzondere toelichting.

WETSONTWERP

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil!

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie en van Onzen Minister van Landsverdediging,

Wij hebben besloten en wij besluiten:

Onze Minister van Justitie is gelast in Onzen Naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

ART. 1.

In burgerlijke, commercieele, fiscale en administratieve zaken, zijn, ten behoeve van den onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger, en van den dag af waarop hij opgeroepen of wederopgeroepen is tot en met den dag waarop hij afzwaait, geschorst alle verjaringen, alle termijnen van rechtspleging die hem door de wet zijn verleend, en alle middeelen van tenuitvoerlegging die tegen hem zijn gericht.

ART. 2.

De onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger die partij is in een geding dat op het oogenblik van die oproeping of die wederoproeping hangende is, of dat tijdens die oproeping of die wederoproeping is ingeleid geworden, kan zich tot den rechter bij wien de zaak aanhangig is gemaakt, wenden om de schorsing van dat geding te vragen tot op den dag waarop hij afzwaait.

Het verzoek om schorsing wordt ingediend bij een eenvoudigen, tot den rechter te richten brief. Deze brief wordt medeondertekend door den bevelhebber van de eenheid of door eenige andere militaire overheid die bevoegd is om te bevestigen dat de aanvrager onder de wapens is. De brief is vrij van zegel en registratie.

In dringende omstandigheden, kan het verzoek om schorsing, in naam van den betrokkene en zelfs mondeling, ingediend worden door zijn echtgenoot of door een zijner bloedverwanten in de nederdalende of in de opgaande linie.

ART. 3.

De rechter kan, op verzoek van de andere partij, de bij artikel 2 voorziene schorsing weigeren of verkorten, indien hij oordeelt dat de eisch of de verwerping van den onder de wapens geroepen of teruggeroepen bur-

ger niet het gevaar loopt ernstig in het gedrang te komen en dat het rechtmatig belang van de tegenpartij zulks gebiedend eischt.

ART. 4.

De voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg van de woonplaats van den onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger kan beslissen dat tot de middelen van tenuitvoerlegging tegen laatstbedoelden persoon zal worden overgegaan, indien het bewijs is geleverd dat die maatregelen dezès belangen niet ernstig in gevaar brengt en dat het rechtmatig belang van de tegenpartij hem gebiedend eischt.

In dit geval beveelt de rechter dat een afschrift van het verzoek om opheffing van de schorsing, door de bemoeiing van den griffier wordt overgemaakt aan den onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger, met opgave van den dag waarop zal worden uitspraak gedaan.

Een koninklijk besluit bepaalt de modaliteiten volgens welke het afschrift van het verzoek aan den onder de wapens zijnden burger wordt overgemaakt.

ART. 5.

Indien de voorzitter beslist dat de tenuitvoerlegging niet mag worden vervolgd, neemt hij, in voorkomend geval, alle gewenschte maatregelen om de rechten van de schuldeischers en van belanghebbende derden te vrijwaren.

Indien het belang van derden zulks eischt, schrijft hij zulkdanige maatregelen voor als hij gepast acht om de openbaarheid van zijn bevelschrift te verzekeren.

De bij de eerste alinea van dit artikel voorziene maatregelen kunnen eveneens worden genomen door den rechter die overeenkomstig artikel 2, de schorsing van het geding beveelt.

ART. 6.

De op grond van de artikelen 3, 4 en 5 verleende beschikkingen zijn voor geen enkel hooger beroep vatbaar. Zij kunnen te allen tijde op verzoek van een van de partijen, door den rechter die ze heeft verleend worden gewijzigd.

ART. 7.

De onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger kan afstand doen van het voordeel van de bij artikel I voorziene schorsingsmaatregelen.

Indien de onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger, tijdens die periode, gelijk welk rechtsmiddel van beroep aanwendt tegen een beschikking waarin hij partij is, geldt het aanwenden van dat rechtsmiddel, tot het einde van het proces, als afstand van het voordeel van de op grond van artikel 2 verkregen schorsing.

ART. 8.

Bij afwijking van artikel 19 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, kan de vrederechter, ten einde de eventuele toepassing van artikel 2 van deze wet voor te behouden, enkel op den dag die door hem voor de voortzetting van de zaak is vastgesteld, bij verstek uitspraak doen.

ART. 9.

De protesten die aan de onder de wapens geroepen of teruggeroepen burgers zijn beteeënd, worden op de bij artikel 443 van Boek III, titel I van het Wetboek van Koophandel voorziene tabel niet ingeschreven.

De Koning treft de noodige maatregelen opdat deze bepaling zou worden uitgevoerd.

ART. 10.

De vrederechter verleent, indien daartoe termen zijn, aan de echtgenoot van den onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger de bij artikel 214i van het Burgerlijk Wetboek voorziene machtiging.

ART. 11.

§ 1. — In strafzaken worden, ten behoeve van den onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger en zulks met ingang van den dag waarop hij onder de wapens is geroepen of teruggeroepen tot en met den dag waarop hij afzwaait, geschorst, alle hem bij de wet toegestane termijnen, alsmede de tenuitvoerlegging van elke geldboete of subsidiaire gevangenisstraf die betrekking hebben op misdrijven die vóór de oproeping of de terugroeping onder de wapens, werden gepleegd.

§ 2. — De onder de wapens geroepen of teruggeroepen burger kan van het voordeel van die schorsing afstand doen.

§ 3. — Elk rechtsvordering van de burgerlijke partij, welke ook de datum zij van het misdrijf waarop die rechtsvordering steunt, kan voor den strafrechter worden vervolgd.

Voor de tenuitvoerlegging van de beschikking, die ten voordeele van die partij werd verleend, gelden de bepalingen van de artikelen 4, 5 en 6.

ARTIKEL 12.

De artikelen 3, 4 en 5 van de wet van 24 Juli 1939 zijn opgeheven.

ART. 13.

Deze wet wordt van kracht te rekenen van den dag waarop zij in het Staatsblad is bekendgemaakt.

Behoudens wat artikel 12 betreft, blijft zij enkel van kracht tot op den bij koninklijk besluit nader te bepalen dag waarop het leger op vredesvoet zal teruggebracht worden.

Op de personen van vreemde nationaliteit, die in hun land van herkomst onder de wapens zijn geroepen of teruggeroepen, is zij van toepassing in de mate waarin de wetten van dat land aan de Belgische onderhoorigen dezelfde voordeelen verleenen.

Gegeven te Brussel, den 20 December 1939.

TIJDSCHRIFTEN

TIJDSCHRIFT VOOR NOTARISSEN. — Nr 12. — December 1939. — R. Rens: Kan men in een huwelijkscontract wettelijk bedingen dat de schenking van toekomstige goederen door de aanstaande echtgenooten aan elkander gedaan herroepbaar is? J. Van Houtte: Staatsfondsen als betaalmiddel voor de erfenisrechten. — Bijzondere gevallen.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 42. — 9 December 1939. — Mr J. R. Stellinga: Artikel 193 der Grondwet. — Mr G. de Grooth: Pachtovereenkomsten voor bepaalde tijdsduur aangegaan.

Nr 43. — 16 December 1939. — Mr J. M. de Moor: De Rijnvaartacte en de Rechtspraak voor den «vrijen Rijn» (1).

Nr 44. — 23 December 1939. — Mr Dr. J. M. de Moor, De Rijnvaartacte en de Rechtspraak voor den «vrijen Rijn» (2).

Nr 45. — 30 December 1939. — Mr A. Minkenhof: Zekerheid op roerend goed.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3594. — 10 December 1939. — H. Velge: Le second examen du projet de loi sur le conseil d'état devant le parlement.

Nr 3595. — 17 December 1939. — L. Hennebicq: On a les finances de sa politique.

Nr 3596. — 24 December 1939. — L. Hennebicq: Le Satyre et le Passant.

Nr 3597. — 31 December 1939. — Vœux de Nouvel An.

Nr 3598. — 7 Januari 1940. — Le colis intellectuel du juriste mobilisé.